

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้นำในเทศบาล และตัวแทนภาคประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 26 ราย เพื่อทราบขั้นตอนและวิธีการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชน และข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเน้นกระบวนการในการสร้างการเมืองภาคประชาชน ที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่

1.1.1 **ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น** ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และ ปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 4 คน

1.1.2 **ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ** ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 12 คน

1.1.3 **ตัวแทนภาคประชาชน** ได้แก่ ประชาชนชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขต เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 **ผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น** ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และ ปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวม จำนวน 4 คน

1.2.2 **ผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ** ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอ บึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 12 คน

1.2.3 **ตัวแทนภาคประชาชน** ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนเขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างคือ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชนที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 10 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 26 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้จากการสำรวจวรรณกรรม เป็นการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ อาทิ จากรายงานการศึกษาวิจัยของนักวิชาการต่างๆ ที่ทำการศึกษาไว้แล้ว การศึกษาจากเอกสารวิชาการต่างๆ รายงานการสัมมนาและรายงานสถิติต่างๆ

แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ฝ่ายบริหาร ผู้ฝ่ายนิติบัญญัติ และตัวแทนภาคประชาชน มีจำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ขึ้นตอนและวิธีการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลชัยสมอทอด อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาจะใช้ วิธีสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-depth interview) โดยกำหนดโครงสร้างสัมภาษณ์ วางแผนสัมภาษณ์โดยนัดวัน เวลา สถานที่ จากนั้นปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยซึ่งต้องออกปฏิบัติงานวิจัยภาคสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อย่างเป็นขั้นตอน โดย

ระยะแรกเป็นการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลคือ

1) ข้อมูลทุติยภูมิ จากการอาศัยแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตย แนวคิดการเมืองภาคประชาชน รวมถึงประเด็นจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำไปจัดเป็นกรอบแนวทางการศึกษาและอธิบายในครั้งนี้

2) ข้อมูลปฐมภูมิเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในประชากรวิจัยที่กำหนดไว้จำนวน 26 ราย โดยทำการนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวทางการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ผู้วิจัยจะทำการติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อติดต่อวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์ และมีการเตรียมพร้อมของผู้วิจัย ตลอดจนเตรียมความรู้ ความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ในเรื่องโดยทั่วไปก่อน และตามสัมภาษณ์ตามลำดับในแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ให้สัมภาษณ์มีความเป็นอิสระในการตอบ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาไม่น้อยขึ้นอยู่กับประเด็นคำถามและการหาคำตอบ

ขั้นตอนที่ 3 ปิดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกล่าวสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากนั้นขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ในการให้ความร่วมมือด้วยดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในกระบวนการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการหนึ่งในกระบวนการศึกษา มีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะ (Logical analysis) นี้เป็นเทคนิควิธีการที่มีความสำคัญต่อการจัดระบบข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งไม่ได้วัดค่าเป็นตัวเลขที่แน่นอน เช่น ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงตรรกะหลายๆ เทคนิค เช่น การใช้เทคนิคการวิเคราะห์คำถามย่อย เป็นการแจกแจงหัวข้อของประเด็นปัญหาออกเป็นคำถามย่อยๆ หลายๆ คำถามให้ครอบคลุมสาระสำคัญของประเด็นปัญหาและพิจารณาคำตอบที่ได้ เทคนิคต่อไปคือการจัดกลุ่มของข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ ซึ่งข้อมูลแต่ละอย่างจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน เมื่อจัดกลุ่มแล้วก็จะใช้การพรรณนาเพื่อขยายความให้แก่กลุ่มที่จัดไว้ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยแยกองค์ประกอบตามแบบสัมภาษณ์ ตามประชากรวิจัย มุ่งเก็บข้อมูลเชิงลึกและกว้าง นำข้อมูลมาเปรียบเทียบ พร้อมกับหารายละเอียดเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม คือผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นแล้วนำไปสู่การเก็บข้อมูลต่อไป ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลชนิดจำแนกข้อมูล โดย

4.2.1 การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (*Typology and Taxonomy*) โดยเป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่เป็น 3 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มผู้นำฝ่ายบริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี และปลัดเทศบาล

2) กลุ่มผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

3) กลุ่มตัวแทนภาคประชาชน ได้แก่ ประธานชุมชนหรือกรรมการชุมชน เขตเทศบาลตำบลชัยสมอทอด

4.2.2 การวิเคราะห์สาเหตุและผล (*Cause and Effect Analysis*) โดยนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น ย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดมาจากเหตุปัจจัยใดบ้าง และวิเคราะห์ให้เห็นว่าเมื่อเหตุนี้เกิดขึ้น ได้นำไปสู่ผลที่เกิดขึ้นอะไรบ้าง